

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskola i Uppsala kommun och Rosendals skola

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Uppsala kommun och Rosendals skola avseende kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmäns och rektorers arbete för att se till att fler elever får undervisning av legitimerade och behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och den aktuella skolenheten?
2. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete i tre nivåer. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Uppsala kommun och Rosendals skola i följande utsträckning:

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att kartlägga och analysera behov av behöriga förskollärare och lärare samt kartlägga möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett arbete för att öka behörigheten bland lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om möjligheter till samt uppmuntra och stödja förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 oktober 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:695) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och aktuell skolenhet. I det ingår hur rektorn och huvudmannen återkommande tar reda på nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. Det gäller såväl behov av legitimerade lärare som behov av behöriga lärare i ämnen där lärare som är legitimerade men inte behöriga i ämnet, årskursen eller skolformen undervisar. Även möjligheterna att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintlig personal omfattas. Vidare ingår hur ansvarsfördelning och samverkan kring kartläggningsarbetet mellan huvudmannen och rektorn ser ut.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, rektorn och en biträdande rektor för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Kartläggning och analys av behov

Huvudmannen följer upp och analyserar både nuvarande och framtida behov av behöriga förskollärare och lärare inom organisationen. Däremot omfattar inte huvudmannens kartläggning möjligheten att öka andelen behörig personal genom behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen samlar på ett systematiskt och strukturerat sätt in uppgifter om förskollärares och lärares legitimationer och behörigheter. Informationen stäms av både med respektive rektor och med Skolverkets statistik över lärarlegitimationer och behörigheter och informationen finns tillgänglig i ett digitalt system. Rektorerna fyller dessutom i ett underlag där de redovisar behörigheter och behov på sina respektive enheter i samband med tjänsteplaneringen. Utöver detta använder huvudmannen prognoser om förändringar i antalet elever och pensionsavgångar som en del av sitt kartläggningsarbete. Utifrån uppgifterna analyserar personal på förvaltningsnivå i nära samverkan med Human Resources (HR) huvudmannens övergripande behov av behöriga lärare. Kartläggningen visar att det, inför införandet av en tioårig grundskola, finns förskollärare som saknar behörighet att undervisa i årskurserna 1–3. Huvudmannen bedömer därför att detta är ett område där det kommer att finnas ett ökat behov framöver. Kartläggningen visar också att det finns ett behov av fler behöriga lärare inom praktisk-estetiska ämnen, i svenska som andraspråk samt lärare i fritidshem. Kartläggningen används i huvudsak för att identifiera behov av att rekrytera lärare men den omfattar inte behov av behörighetsgrundande utbildning hos befintlig personal. Trots att huvudmannen har identifierat behov inom flera skolformer och ämnen och trots att det finns lärare som under flera år undervisat i ämnen som de saknar behörighet för, har huvudmannen ännu inte utrett möjligheten till behörighetsgrundande utbildning.

Rektorn för Rosendals skola genomför inte en systematisk kartläggning av nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. I sin kartläggning tar rektorn reda på hur behovet av behöriga förskollärare och lärare ser ut vid skolenheten utifrån bland annat undervisningstimmar, elevantal, hur många klasser de ska ha i varje årskurs kommande läsår och

hur många elever som ska läsa svenska som andraspråk. Kartläggningen intensifieras i samband med att rektorn arbetar med tjänstefördelningen inför nästa läsår. I detta skede gör rektorn en genomgång av förskollärares och lärares behörigheter utifrån deras legitimationer och om det finns behov av att utlysa tjänster, exempelvis när det saknas legitimerade lärare. Rektorn har identifierat att det finns behov av lärare i slöjd, idrott och hälsa samt en klasslärare med bred behörighet. Även om uppgifter om lärarnas behörigheter samlas in i samband med tjänsteplaneringen och följs upp i medarbetarsamtal, omfattar kartläggningen inte behov av behörighetsgrundande utbildning hos befintlig personal. Utifrån sin kunskap om lärarnas behörigheter har rektorn en översiktlig bild av kommande behov på kortare sikt, men ett långsiktigt perspektiv saknas. Det långsiktiga perspektivet försvåras av att rektorn saknar information om skolenhetens långsiktiga förutsättningar, såsom framtida elevantal. Detta då såväl skolenhetens inre organisation är ny som upptagningsområdet är nytt och dessutom nybyggt. Det gör att varken rektorn eller huvudmannen har någon reell prognos om elevantalet på sikt. Trots att rektorn har prövat att organisera undervisningen så att fler elever undervisas av behöriga lärare, kvarstår ett behov av ytterligare behörighet. Rektorn har dock inte kartlagt möjligheten till behörighetsgrundande utbildning för de lärare som undervisar i ämne eller skolform som de inte är behöriga i.

Arbetsfördelning och samverkan

Huvudmannen och rektorerna bedriver ett gemensamt arbete med att kartlägga och analysera behov av behöriga förskollärare och lärare, men ansvarsfördelningen är otydlig när det gäller att kartlägga behov av behörighetsgrundande utbildning. Rektorerna fyller i ett underlag där de redovisar behörigheter och behov på sina respektive enheter. Utifrån denna information, tillsammans med bland annat huvudmannens uppgifter om demografi och pensionsprognoser, sammanställer huvudmannen en kompetensförsörjningsplan som huvudmannen sedan använder som ett underlag i dialoger med rektorerna gällande behov av behöriga förskollärare och lärare. Huvudmannen ger rektorerna stöd genom att ställa stödfrågor till rektorer, genom samordning och genom övergripande planering. Arbetet kännetecknas av en kontinuerlig och systematisk dialog mellan huvudmannen och rektorerna, särskilt i frågor som rör tjänsteplanering och möjligheter att samordna resurser för att säkerställa tillgången till behöriga lärare. Det är tydligt vad rektorerna ansvarar för och på vilket sätt huvudmannen bistår dem i det kartläggande arbetet. Däremot finns det inga tydliga riktlinjer gällande hur arbetet med att kartlägga behov av och om behörighetsgrundad utbildning är en möjlighet i de fall då lärare undervisar i ämne, årskurs eller skolform som de inte är behöriga i.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att kartlägga och analysera behov av behöriga förskollärare och lärare samt kartlägga möjligheten att tillgodose behoven genom behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den kartläggning och analys av nuvarande och framtida behov av behöriga förskollärare och lärare som huvudmannen och rektorn i dagsläget genomför inte ger en fullständig bild av nuvarande och framtida behov av förskollärare och lärare.

Kartläggningen omfattar inte ämnen där undervisande lärare är legitimerade men inte behöriga och det saknas en analys av möjligheterna för redan anställd personal att öka sin behörighet genom behörighetsgrundande utbildning. Det innebär en risk att huvudmannen och rektorn går miste om möjligheten att genom utbildning öka andelen behöriga lärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen och rektorn utvecklar arbetet med att kartlägga både kortsiktiga och långsiktiga behov av behöriga förskollärare och lärare så att kartläggningen omfattar grundskolans alla ämnen samt möjligheten för befintlig personal att gå behörighetsgrundande utbildning.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning. I det ingår hur huvudmannen och rektorn utifrån identifierade behov arbetar med insatser för att öka behörigheten bland befintlig undervisande personal. Arbetet med att informera personal om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning, uppmuntra dem och ge stöd för att kunna delta i behörighetsgrundande utbildning ingår också. Vidare bedöms hur huvudmannen och rektorn planerar och följer upp deltagande i behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i låg utsträckning ett arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, rektorn och en biträdande rektor för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen, gruppintervju med rektorer inom huvudmannens organisation samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Insatser och stöd till utbildning

Huvudmannen genomför inte några strategiska insatser för att öka andelen behöriga lärare genom behörighetsgrundande utbildning och bedriver inte heller något aktivt arbete för att informera om, uppmuntra till eller ge stöd till behörighetsgrundande utbildning inom organisationen. Visserligen genomför huvudmannen kompetensutvecklande insatser utifrån identifierade behov, men dessa är inte behörighetsgrundande utbildningar. Huvudmannen anordnar exempelvis kompetenshöjande utbildningar inom ämnet svenska som andraspråk och huvudmannen uppmuntrar rektorer i samband med rektorsmöten att motivera lärare att gå handledarutbildning för verksamhetsförlagd utbildning. Däremot genomför huvudmannen inte några insatser för att öka lärarbehörigheten genom behörighetsgrundande utbildningar trots att huvudmannen har identifierat ett behov av behöriga lärare i flera ämnen och årskurser. I nuläget pågår exempelvis inga insatser för att öka andelen behöriga lärare i ämnet svenska som andraspråk eller i praktisk-estetiska ämnen, trots att behovet är känt. Huvudmannen ger inte heller någon information om vilka möjligheter legitimerade lärare har att öka sin behörighet då rektorerna har i uppdrag att informera om behörighetsgrundande utbildningar och skapa förutsättningar för lärarnas deltagande. För de utbildningar som huvudmannen ansöker om statsbidrag för, till exempel speciallärar- och specialpedagogutbildning, samt för lärare som går handledarutbildning för verksamhetsförlagd utbildning, erbjuder huvudmannen viss kompensation. Det kan till exempel vara tjänstledighet med lön och ersättning för kurslitteratur, men generellt är det rektorerna som avgör vilket stöd studerande lärare får under studietiden. Det finns dock inga riktlinjer eller något samlat stöd från huvudmannen som vägleder rektorerna i arbetet med behörighetsgrundande utbildning, utan det är upp till varje rektor att avgöra detta, oavsett om det är identifierade behov eller inte.

Rektorn för Rosendals skola genomför inga strategiska insatser för att öka andelen behöriga lärare genom behörighetsgrundande utbildning och arbetar inte heller med att informera, uppmuntra eller ge stöd till lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, varken generellt eller utifrån identifierade behov. Rektorn har identifierat ett behov av lärare i slöjd och avser rekrytera en behörig lärare i ämnet. Därtill har rektorn identifierat att lärare sedan flera år undervisar i ämnen eller årskurser som de saknar behörighet för, vilket delvis beror på att skolenheten arbetar med ett

klasslärarsystem i årskurserna 1–6. Trots detta har rektorn inte vidtagit några åtgärder för att öka behörigheten hos de legitimerade lärare som arbetar på skolenheten, så att eleverna får undervisning av behöriga lärare. Däremot när lärare på eget initiativ vill gå behörighetsgrundande utbildning, exempelvis via Vidareutbildning av lärare eller Lärarlyftet, ställer sig rektorn positiv till detta även om utbildningen inte alltid motsvarar skolenhetens aktuella behov. Det finns flera exempel på lärare som under flera år har undervisat som obehöriga i ett ämne och som på eget initiativ har utökat sin behörighet genom att gå behörighetsgrundande utbildning. Lärare som studerar får visst stöd, vilket rektorn diskuterar individuellt med berörda lärare i samband med informella samtal eller i medarbetarsamtal. Stödet kan till exempel bestå av tjänstledighet utan lön eller ersättning för kurslitteratur eller resor.

Planering och uppföljning av utbildningsinsatser

Huvudmannen och rektorn för Rosendals skola gör enbart begränsade insatser för att planera och följa upp lärares behörighetsgrundande utbildning. Huvudmannen planerar och följer upp utbildningsinsatser som är finansierade med statsbidrag, exempelvis via Lärarlyftet. I de fallen följer huvudmannen upp insatser genom dialoger med rektorsgruppen eller via skriftlig rapportering från rektorerna. Övriga behörighetsgrundande utbildningar som genomförs inom organisationen ansvarar respektive rektor för att planera och följa upp. Huvudmannen har därmed inte någon sammantagen bild av vilken effekt som insatserna har gett eller vilka konsekvenser de har fått i organisationen. Rektorn för Rosendals skola har inte planerat för lärares deltagande i behörighetsgrundande utbildningar, även då lärare läser behörighetsgrundande utbildningar utifrån identifierade behov på skolenheten. I stället är det lärarna själva som på eget initiativ planerar och genomför studier för att öka sin behörighet. Rektorn följer inte upp dessa studier löpande, men får information när lärare behöver tjänstledighet för studier och när utbildningen är avslutad.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla arbetet med att informera om möjligheter till samt uppmuntra och stödja förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att varken huvudmannen eller rektorn arbetar systematiskt med att informera om, uppmuntra till eller ge

stöd till förskollärare och lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Lärarna får endast i begränsad omfattning information om hur de kan öka sin behörighet och vilket stöd som finns att få vid deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Ett aktivt arbete med att informera om och uppmuntra lärare till att delta i behörighetsgrundande utbildning kan bidra till att en större andel av elevernas undervisning ges av behöriga lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen och rektorn utvecklar ett systematiskt arbete för att informera om, uppmuntra till och ge förskollärare och lärare stöd att delta i behörighetsgrundande utbildning. Det är också viktigt att planera och följa upp de utbildningsinsatser som genomförs.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Sara Algulin

Föredragande
Signerat av: Sara Algulin

I handläggningen av ärendet har även utredaren Fredrik Joneman deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8–10, 13, 16–21, 34 a §§

4 kap. 3–4 §§

Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

2 kap. 2–7 b, 35, 44–53 §§

3 kap.

4 kap. 4 §

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Rosendals skola och Uppsala kommun den 18-19 mars 2026. Besöket genomfördes av utredarna Sara Algulin och Fredrik Joneman.

Rosendals skola omfattar förskoleklass, årskurserna 1–9 samt fritidshem. Den här granskningen omfattar förskoleklass och årskurs 1–6. Vid skolenheten går läsåret 2024/2025 totalt cirka 671 elever varav cirka 277 elever i förskoleklass till årskurs 6. Skolenheten leds av en rektor och två biträdande rektorer. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att är det 90 procent av lärarna som är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i. Av de dokument som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att 19 lärare av 21 är legitimerade förskollärare eller lärare i förskoleklass och årskurserna 1–6. Sex av dessa lärare undervisar i ämnen, årskurser eller skolform som de inte är behöriga i. Av de lärare som omfattas av granskningen är det vid tidpunkten för Skolinspektionens granskning två lärare som går behörighetsgrundande utbildning för att bli legitimerade lärare och en lärare som studerar för att utöka sin behörighet.

Uppsala kommun ansvarar för 56 grundskoleenheter, varav Rosendals skola är en. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) varierar mellan 39,2 procent och 100 procent vid kommunens skolenheter.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn och en biträdande rektor för aktuell skolenhet
- En intervju med representanter för huvudmannen
- En intervju med ett urval av rektorer inom huvudmannens organisation
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Statistik från Skolverket.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket och övrigt underlag för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän och skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2026.